

Deklaratë për shtyp lëshuar nga Regjistruesi i Gjykatës

**VENDIM I DHOMËS SË MADHE NË RASTIN CHRISTINE GOODËIN
kundër MBRETËRISË SË BASHKUAR.**

Në një vendim të dhënë në Strasburg më 11 korrik 2002 në rastin *Christine Goodwin kundër Mbretërisë së Bashkuar* (ankimi nr. 28957/95), Gjykata Europiane për të Drejtat e Njeriut vendosi unanimisht se:

- ka patur **një shkelje të Nenit 8** (e drejta për respektimin e jetës private dhe familjare) e Konventës Europiane mbi të Drejtat e Njeriut;
- ka patur **një shkelje të Nenit 12** (e drejta për t'u martuar dhe krijuar familjen);
- nuk ka çështje më vete të ngritur në bazë të Nenit 14 (ndalimi i diskriminimit);
- ka patur **një shkelje të Nenit 13** (e drejta për ankim efektiv).

Gjykata u shpreh, njëzëri, se konstatimi i shkeljes përbënte në vetvete satisfaksion të mjaftueshëm për dëmin jopasuror pësuar nga ankuesi dhe i ofroi ankuesit 39.000 € për kostot dhe shpenzimet.

1. Faktet kryesore

Ankuesi, Christine Goodwin, një shtetase e Mbretërisë së Bashkuar, e lindur në vitin 1937, është një transeksual mashkull i kthyer në femër.

Ankuesi pretendonte se kishte probleme dhe përballej me ngacmime seksuale në punë gjatë dhe pas ndryshimit të gjinisë së saj. Kohët e fundit, ajo përjetonte vështirësi në lidhje me kontributet e sigurimit të saj kombëtar (NI). Duke qenë së ligjërisht ajo figuron ende si burrë, ajo duhet të vazhdojë të paguajë kontribute NI deri në moshën 65 vjeç. Në qoftë se ajo do të njihej si grua, ajo do të pushonte së paguari kontribute të tilla në moshën 60 vjeç, në prill 1997. Asaj i është dashur të bëjë rregullime të veçanta për të vazhduar pagesën e kontributeve të saj NI direkt vetë për të shmangur pyetjet e ngritura nga punëdhënësit e saj në lidhje me anomalinë. Ajo gjithashtu pohoi se fakti që ajo mban të njëjtin numër të NI do të thotë se punëdhënësi i saj ka qenë në gjendje të zbulonte se më parë ajo kishte punuar për ta nën një emër dhe gjini tjetër, gjë kjo që kishte rezultuar në vështirësi dhe poshtërim.

2. Procedura dhe përbërja e Gjykatës

Kërkesa u parashtrua në Komisionin Evropian për të Drejtat e Njeriut më 5 qershor 1995 dhe u shpall e pranueshme më 1 dhjetor 1997. Rasti u transmetua në Gjykatën Evropiane të të Drejtave të Njeriut më 1 nëntor 1998. Më 11 shtator të vitit 2001 Dhoma e Gjykatës (Seksioni i tretë) hoqi dorë nga çështja në Dhomën e Madhe dhe një seancë dëgjimore u mbajt më 20 mars 2002.

Gjykimi u dha nga Dhoma e Madhe prej shtatë anëtarësh, e përbërë si vijon:

Luzius Wildhaber (Zviceran), *Kryetar*,
 Jean-Paul Costa (Francez),
 Nicolas Bratza (Britanik),
 Elisabeth Palm (Suedez),
 Lucius Caflisch¹ (Zviceran),
 Riza Turmen (Turk),
 Fransoise Tulkens (Belg),
 Karel Jungwiert (Cek),
 Marc Fischbach (nga Luksemburgu),
 Volodymyr Butkevych (Ukrahinas),
 Nina Vajic (Kroat),
 John Hedigan (Irlandez),
 Hanne Sophie Greve (Norvegjez),
 Andras Baka (Hungarez),
 Kristaq Traja (Shqiptar),
 Mindia Ugrekhelidze (Gjeorgjian),
 Antonella Mularoni (San Marinez), *gjyqtarë*,

dhe gjithashtu Paul Mahoney, *Regjistruer*.

3. Përmbledhje e gjykimit²

Ankesat

Ankuesi u ankua për mungesën e njohjes ligjore të seksit të saj të pas operacionit dhe në lidhje me statusin ligjor të transseksualëve në Mbretërinë e Bashkuar. Ajo u ankua, në veçanti, në lidhje me trajtimin e saj në lidhje me punësimin, sigurimet shoqërore, pensionin dhe paaftësinë e saj për t'u martuar. Ajo u mbështet në Nenet 8, 12, 13 dhe 14 të Konventës.

Vendimi i Gjykatës

Neni 8

Edhe pse ankuesi kishte pësuar kirurgji të ndryshimit gjinor ofruar nga shërbimi shëndetësor kombëtar dhe jetonte në shoqëri si një femër, për qëllime ligjore ajo mbetej një mashkull. Kjo pati efekte mbi jetën e saj, ku seksi ishte me rëndësi juridike, si në fushën e pensioneve, moshën e pensionimit etj. Ndërhyrje serioze në jetën private ishin ngritur edhe nga konflikti ndërmjet realitetit social dhe ligjit i cili i vendoste transeksualët në një pozitë anormale në të cilën ata mund të përjetojnë ndjenja të vulnerabilitetit, poshtërimin dhe ankthit. Edhe pse nuk ka pasur rezultate përfundimtare në lidhje me shkakun e transseksualizmit, Gjykata e konsideroi atë më të rëndësishëm se sa gjendja e njohur ndërkombëtarisht për të cilën ishte dhënë trajtimi. Nuk ishte e bindur nëse paaftësia e transeksualit për të marrë të gjitha karakteristikat biologjike ishte me rëndësi vendimtare. Nuk kishte prova të qarta dhe të pakontestueshme të një prirje të vazhdueshme ndërkombëtare në favor të jo vetëm pranimit në rritjen sociale të transeksualëve por edhe njohjes ligjore të identitetit të ri seksual të transeksualëve post-operativë. Gjykatës nuk iu paraqit material provues se palët e treta do të pësonin ndonjë paragjykim material nga ndryshimet e mundshme në sistemin e regjistrimit të

¹ Gjyqtar i zgjedhur në lidhje me Liechtenstein.

² Kjo përmbledhje nga Zyra e Regjistrimit nuk është detyruese për Gjykatën.

lindjes që mund të rridhnin nga lejimi i njohjes së ndryshimit të gjinisë dhe u vu re se Qeveria ishte duke diskutuar propozimet për reforma të sistemit të regjistrimit në mënyrë që të lejonin ndryshimin e vazhdueshëm të të dhënave të gjendjes civile.

Ndërsa vështirësitë dhe anomalitë e situatës së ankimesit si një transeksual pas operacionit kirurgjikal nuk kanë arritur nivelin e ndërhyrjes së përditshme të vuajtur nga ankimesi në çështjen B. kundër Francës (gjykimi i datës 25 mars 1992, Seria A nr. 232), Gjykata theksoi se thelbi i Konventës është respekti për dinjitetin dhe lirinë e njeriut. Sipas Nenit 8 të Konventës në veçanti, ku nocioni i autonomisë personale është një parim i rëndësishëm që thekson interpretimin e garancive të tij, mbrojtja është dhënë në sferën personale për çdo individ, duke përfshirë të drejtën për të vendosur detajet e identitetit të tyre si qenie njerëzore individuale.

Në shekullin e njëzet e një e drejta e transeksualëve për zhvillim personal dhe për siguri fizike e morale në kuptimin e plotë që e gëzojnë dhe të tjerët në shoqëri nuk mund të konsiderohet më si çështje kontradiktore që kërkon kohë për të hedhur dritë më të qartë mbi çështjet e përfshira. Njohja e brendshme e këtij vlerësimi mund të gjendet në raportin e Grupit të Punës midis disa departamentesh për Transeksualitet dhe në gjykimin e Gjykatës së Apelit të çështjes Bellinger kundër Bellinger (EWCA Civ 1140 [2001]).

Edhe pse Gjykata nuk i nënvlerësoi pasojat e rëndësishme që mund të ketë çdo ndryshim madhor në sistem në mënyrë të pashmangshme, jo vetëm në fushën e regjistrimit të lindjes, por edhe për shembull në fushat si, hyrja në të dhënat, e drejta familjare, përkatësia, trashëgimia, dhe sigurimet shendetësore dhe shoqërore, këto probleme janë shumë larg të qenit të pakapërcyeshme, siç tregohet nga propozimi i Grupit të Punës.

Nuk është demonstruar asnjë vështirësi konkrete e konsiderueshme ose dëm në interes publik si rrjedhojë e ndryshimeve në statusin e transeksualëve dhe, për sa u përket pasojave të tjera të mundshme, Gjykata vlerësoi se është e pritshme që shoqëria në mënyrë të arsyeshme të tolerojë një shqetësim të caktuar për t'ju mundësuar individëve të jetojnë në dinjitet dhe në përputhje me identitetin seksual të zgjedhur prej tyre me kosto të madhe personale.

Pavarësisht nga ri-përsëritjet e Gjykatës që nga viti 1986 dhe më së fundi në vitin 1998 për rëndësinë e shqyrtimit të nevojës për masa të përshtatshme ligjore duke pasur parasysh zhvillimet shkencore dhe shoqërore, nga qeveria përgjegjëse nuk është bërë asgjë efektive. Duke pasur parasysh sa mësipër, Gjykata konstatoi se qeveria përgjegjëse nuk mund të pretendojë më se çështja është brenda marzhit të tyre të vlerësimit, përveç sa i përket mjeteve të duhura për arritjen e njohjes të së drejtës së mbrojtur nga Konventa. Ajo arriti në përfundimin se balanca e drejtë që është pjesë e qenësishme e Konventës, anon në mënyrë të vendosur në favor të ankimesit. Përkatësisht, nuk është respektuar e drejta për jetën private në shkelje të Nenit 8.

Neni 12

Ndërsa është e vërtetë se Neni 12 i referohet termave të shprehur për të drejtën e një burri dhe gruaje për t'u martuar, Gjykata nuk u bind se në datën e këtij rasti këto terma kufizuan përcaktimin e gjinisë sipas kritereve teresisht biologjike. Ka pasur ndryshime të mëdha sociale në institucionin e martesës që prej miratimit të Konventës, si dhe ndryshime dramatike të shkaktuara nga zhvillimet në mjekësi dhe shkencë në fushën e transeksualitetit.

Gjykata ka gjetur nga më sipër, sipas Nenit 8 të Konventës, se testi i faktorëve të përpuethshmërisë biologjike mund të mos jetë vendimtar në mohimin e njohjes ligjore për ndryshimin e gjinisë së një transeksuali pas operacionit kirurgjikal. Ka pasur faktorë të tjerë të rëndësishëm – pranimi i gjendjes së çrregullimit të identitetit gjinor nga profesionet e mjekësisë dhe autoritetet shëndetësore brenda shteteve të kontraktuara, sigurimi i trajtimit duke përfshirë kirurgjinë për të asimiluar individin sa më afër gjinisë së cilës ata perceptojnë se i përkasin dhe marrja e rolit social të gjinisë së caktuar nga Transeksuali.

Duke qenë se, sipas Nenit 8, e drejta për respektimin e jetës private nuk përfshin të gjitha çështjet sipas Nenit 12, ku kushteve të imponuara nga ligjet kombëtare u akordohet një përmendje e veçantë, Gjykata vazhdoi të marrë në konsiderate nëse shpërndarja e seksit që regjistrohet në lindje në ligjin kombëtar është një kufizim që dëmton thelbin e të drejtës për t'u martuar në këtë rast.

Duke marrë në kondieratë sa më sipër, ajo zbuloi se nuk është e natyrshme të pohohet se transeksualët pas ndërhyrjes operacionale nuk janë të privuar nga e drejta për t'u martuar, sipas ligjit, ata janë në gjendje të martohen me një person të gjinisë së kundërt me atë që kanë qenë vetë më parë. Ankimuesi në këtë rast ka jetuar si një grua dhe do të dëshironte të martohej me një burrë. Meqenëse nuk kishte mundësi të vepronte kështu, ajo mund të pretendojë se e drejta e saj për t'u martuar është shkelur.

Edhe pse shumë pak vende lejojnë martesat e transeksualëve në gjininë e tyre të caktuar, sesa njohin ndryshimin e vetë gjinisë, Gjykata nuk konstatoi se kjo mbështet argumentin për ta lënë këtë çështje krejtësisht brenda hapësirës së vlerësimit të Shteteve Kontraktuese. Kjo do të ishte e barazvlefshme për të gjetur se gama e opsioneve të hapura për një shtet kontraktues përfshin një pengesë efektive për të ushtruar çdo të drejtë për t'u martuar. Kufiri i vlerësimit nuk do të zgjerohej me kaq. Ndërsa i përket Shtetit Kontraktues të përcaktojë, mes të tjerash, kushtet në të cilat një person pretendon njohjen ligjore si transeksual, konstatimin se ricaktimi i gjinisë është i ndikuar dhe formalitetet e zbatueshme për martesat e ardhshme (duke përfshirë, për shembull, informacioni të jetë ideuar për bashkëshortët e synuar), Gjykata nuk gjeti në asnjë rrethanë justifikim që ndalon transeksualët për të gëzuar të drejtën e martesës. Doli në përfundimin se ka pasur shkelje të Nenit 12.

Neni 14

Gjykata vlerësoi se mungesa e njohjes ligjore për ndryshimin e gjinisë së një transeksuali pas ndërhyrjes kirurgjikale, është në qendër të pretendimeve të ankimuesit sipas Nenit 14 të Konventës. Këto çështje janë shqyrtuar sipas Nenit 8 dhe u konstatuan shkelje të kësaj dispozite. Në këto rrethana, Gjykata konstatoi se nuk u ngrit asnjë çështje e veçantë në bazë të Nenit 14 dhe nuk bëri gjetje të veçanta.

Neni 13

Juridiksioni i institucioneve të Konventës tregon se Neni 13 nuk mund të interpretohet sikur kërkon një kompensim kundër gjendjes të legjislacionit vendas, pasi përndryshe Gjykata do të impononte mbi Shtetet Kontraktuese kërkesën për të themeluar Konventën. Rrjedhimisht

meqenëse nuk ekziston asnjë kompensim në legjislacionin vendas para 2 tetorit 2000, kur Akti i të Drejtave të Njeriut 1998 hyri në fuqi, ankimimet e ankimuesit mbeten jashtë këtij parimi. Pas asaj date, është e mundur që ankimuesi të ngrejë ankimimet e tij para gjykatave në vend, e cila do të kishte një varg zhdëmtimesh të mundshme në dispozicion të tyre. Në rrethanat e dhëna nuk lindi asnjë shkelje ndaj Nenit 13.

Vendimet e Gjykatës mund të gjenden në faqen e saj të internetit (<http://www.echr.coe.int>).

Sekretariati i Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut

F - 67075 Strasbourg Cedex

Kontakte: Roderick Liddell (telefon: (0)3 88 41 24 92)

Emma Hellyer (telefon: (0)3 90 21 42 15)

Faks: (0)3 88 41 27 91

Gjykata Europiane e të Drejtave të Njeriut u krijua në Strasburg nga Shtetet Anëtare të Këshillit të Europës në vitin 1959 për trajtimin e shkeljeve të pretenduara të Konventës Europiane për të Drejtat e Njeriut të vitit 1950.